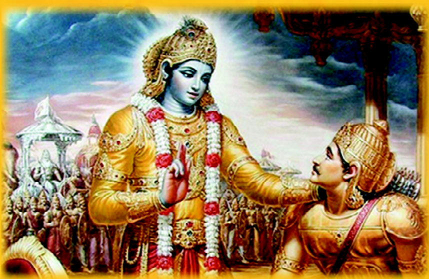
ప్రభుత్వ డిగ్రీ కళాశాల

సదాశివపేట, సంగారెడ్డి జిల్లా, తెలంగాణ.

భావవీణ ప్రత్యేక సంచిక

Journal of Literary, Culture & Language Studies

Vol. 17 - Issue. 02 - Spl. Edition - February 2020 - ISSN No. : 2456-4702

భారతీయ సాహిత్యం - చతుర్విధ పురుషార్థాలు

అంతర్జాతీయ సదస్సు

తేది : 08-02-2020

ప్రత్యేక సంచిక - ప్రధాన సంపాదకురాలు :

డా॥ ఎస్. చేబిరమణి

శాఖాధిపతి, తెలుగు విభాగం,

ప్రభుత్వ డిగ్రీ కళాశాల, సదాశివపేట,

సంగారెడ్డి జిల్లా, తెలంగాణ.

విషయసూచిక

ISSN No. : 2456-4702 - RNI No. APTEL/2003/12253 UGC CARE - Journal - Arts & Humanities, Sl. No. : 35

కట్టబ్రహ్మన చరిత్ర - ధర్మ నిబద్ధత

- **బొలుగొని శోభన్ బాబు,** పరిశోధక విద్యార్థి, తెలుగు విభాగం, హైదరాబాద్ విశ్వవిద్యాలయం, హైదరాబాద్.

'అరిగజసింహ వీరపాండ్య కట్ట బ్రహ్మన చరిత్ర' ఒక పద్య కావ్యం. దీని కర్త నల్లదీగ శ్రీనివాసాచార్యులు. వీరు 15.12.1933 తేదీన జన్మించారు. తల్లి చూడమ్మ. తండ్రి నరసింహాచార్య. నల్లగొండ జిల్లా భూదాన్ పోచంపల్లి మండలంలోని ఇందిరాల గ్రామం వీరి జన్మస్థలం. వీరు బహుగ్రంథకర్త కళాతపస్వి. కవిత్వంతో పాటు చిత్ర లేఖనం, నాట్యాలలోను వీరు నిష్ణాతులు.

నల్లదీగ శ్రీనివాసాచార్యులచే రచింపబడిన 'అరిగజ సింహ వీరపాండ్య కట్టబ్రహ్మన చరిత్ర' లోని ధర్మ సంబంధమైన విషయాలను చర్చించుట ఈ పత్ర రచనోద్దేశ్యం. మొదటగా ధర్మమంటే ఏమిటి, దాని నిర్వచనమేమిటో తెలుసుకోవడం సముచితం.

'ధర్మ'మను పదము సంస్కృతంలోని 'ధృ' అను బీజము నుండి పుట్టినది. 'ధృ' అను శబ్దమునకు అర్థం 'ధరించునది' లేక 'భరించునది' లేక 'సంరక్షించునది' కనుక 'ధర్మ' పదమును ఈ క్రింది విధముగా నిర్వచించిరి.

1. 'ధరతి విశ్వం ఇతి ధర్మ:' - విశ్వమును ధరించునది లేక సంరక్షించుది ధర్మం.
2. 'ధరతి లోకం వేతి ధర్మ:' - లోకమును లేక ప్రపంచను ధరించునది లేక సంరక్షించునది ధర్మమని తెలియబడును.
3. 'యతోభ్యుదయ ని: శ్రేయ స సిద్ధి: స ధర్మ: - ఇహ లోకము నుందు అభ్యుదయమును, పరలోకమునందు శ్రేయస్సును కల్గించునది ధర్మం.
4. మరియు, భగవాన్ శ్రీ వ్యాసమహర్షి మహాభారతంలో క్రింది విధంగా నిర్వచించినాడు.

ధారణాద్ధర్మ ఇత్యాహు : ధర్మో ధారయతే ప్రజా:!
యత్ స్యాద్ధారణ సంయుక్తం స ధర్మ ఇతి నిశ్చయ:!!

'ఏదైతే ధరించునో లేక సంరక్షించునో దానిని ధర్మ మందురు, ధర్మము ప్రజలను సంరక్షించును. ఏదైతే రక్షణాయుతమై (రక్షణతో కూడి) ఉన్నదో దానినే ధర్మమందురు. ఇది నిశ్చయము.

కనుక, మానవాళి మనుగడకు ధర్మమే ఆధారం. ధర్మం యొక్క బలము చేతనే విశ్వము నడచుచున్నది. ధర్మము పూర్తిగా నశించినపుడు, మానవాళి మనుగడకే ముప్పువాటిల్లి, విశ్వము గూడ నశించును. అందులకే 'సత్యం వద, ధర్మం చర' అనే వేదవాక్కు అతి ప్రసిద్ధమైనది. ప్రతి మానవుడు 'సత్యాన్ని పలకాలి, ధర్మాన్ని ఆచరించాలి' అని శ్రుతి మాత ప్రబోధించుచున్నది. ఇదియే మన భారతీయ సంస్కృతికి పునాది.

కట్టబ్రహ్మన చరిత్రలోని వస్తువు ప్రధానంగా తమిళ నాడులోని పాంచాల కురిచ్చి ప్రభువైన వీరపాండ్య కట్ట బ్రహ్మన గాథ. ప్రధానాంశం దేశభక్తి. మానవతా దృష్టి, స్వార్థచింతన అనునవి దేశభక్తికి సాధక బాధకాలైన విషయాలు. బాలరాజు, ఆదిబొమ్మ్కు, కట్టబ్రహ్మన మొదలైన వారు మానవతా దృష్టికి, ఆంగ్లేయులతో పాటు స్వదేశీయులైన యెట్టప్ప, తొండమాన్ వంటి వారు స్వార్థ చింతనకు ప్రతినిధులు. కావ్య కథా గమనానికి ఈ అంశాలు అతి ముఖ్యమైనవి. 'ధర్మకర్మనిష్ఠ' అనునది కథాసూత్రము. దీనికి వేదిక పాంచాలకురిచ్చి.

కట్టబ్రహ్మన జీవితంలో 'ధర్మ' పదార్థము అత్యంత ప్రముఖ స్థానమాక్రమించినట్లు ఈ కావ్యంలో చూడ వచ్చు. 'ధర్మ'మను పదమును కట్టబ్రహ్మన చాలాసార్లు చర్చించును. కట్టబ్రహ్మన పుట్టుక కూడా ధర్మంతోనే ముడిపడి ఉంది. అతడు పుట్టగానే ధర్మదీప్తులు దెసలెల్ల నిండినవట(3.255) ధార్మిక స్వేచ్ఛా ప్రతాప సమీరముల్ దక్షిణాశా విధి తాండవించె(3.258)నట. అదే విధంగా

ISSN No. : 2456-4702 - RNI No. APTEL/2003/12253
UGC CARE - Journal - Arts & Humanities, Sl. No. : 35

కట్ట బ్రహ్మన తమ్ములతోడ కూడి కడు ధార్మిక బుద్ధిని గల్గి ధరనేలినాడు, కుశీల వైరుల ధీటణగించి ధర్మపథ దీప్తి పెంచినాడు. ఇంకా చెప్పాలంటే కట్టబ్రహ్మన 'సత్య ధర్మైక చింతన సలుపునెపుడు'(4.35) అని కవి తెలియ జేసినాడు.

ధర్మమనేది ఎప్పుడో ఒకప్పుడు అనుసరించాల్సింది కాదు. అది నిత్య కర్మానుసారి. దాన్నొక హోమంలా భావించాలి. దాన్నొక తపస్సులా భావించాలి. దాన్నొక జపంలా నిరంతర సాధన చేస్తూనే ఉండాలి. అంటే కట్టబ్రహ్మన దృష్టిలో 'ధర్మమంటే మంత్రమన్నమాట. మంత్రమేగా జపించబడేది

జపతపాది హోమ శ్రద్ధాత్రయంబున
పేర్మిదాన ధర్మ విధుల బెంచి
భారతోర్వికిపుడు పట్టిన గ్రహణమున్
వీడజేసి స్వేచ్ఛ బెంచవలెను (5.141)

అని తన సభికులను ఉత్సాహపరిచినా,

మా దేశమ్మును ప్రజలను
మా ధాత్రిని రక్షసేయ మావిధి కాదా
మా ధర్మము నెరవేర్చుట
మాదగు విధిగాదె దురిత మానవ! యరయన్
(9.366)

అని ఆంగ్లేయుడైన బానర్ మాన్ ను తెగడినా కట్ట బ్రహ్మన పాత్రకు, ధర్మానికి విడదీయరాని సంబంధం ఉంది. ఇటువంటి వాటిని ఎన్నింటినైనా ఈ కావ్యం నుండి చూపించవచ్చు.

ఆంగ్లేయుల రాయబారైన ఆలందొరకు గౌరదరము లతో అర్ఘ విధుల నొసగి, ఆతిథ్యమొనరించి అతనితో

నీపై కోపము లేదు మా కునిసుమంతేనైన సంకోచమున్
దాంపుగోరక దూత కృత్యముల నెంతన్ విస్మృతింజెందకన్
ప్రాపుంజేరితివంత దెల్పుమిట మర్యాదించినా మింత నిన్
పాపంబున్ గన నివ్వమింత నిను నొవ్వంజేయ మే
తీరునన్ (6.199)

అని పల్కిన మాటలు కట్టబ్రహ్మన ప్రభుధర్మానికి నిదర్శనం. దూతకు ఎటువంటి ప్రాణహాని తలపెట్ట కూడదు అనే రాజనీతి ఇందులో ఇమిడి ఉంది. ఈ పద్యం కట్టబ్రహ్మన క్షమకు, శుచిత్వానికి, ఇంద్రియ నిగ్రహానికి, ధీర్విద్యా, సత్యాలకు తార్కాణం. ఇవన్నీ ధర్మ లక్షణాలు.

కట్టబ్రహ్మన ఎటువంటి కష్టాలనైనా సహిస్తాడు కానీ అధర్మ కర్మలను అస్సలు ప్రోత్సహించడు. వైకుంఠపురం లోని ధాన్యాగారాలను కొల్లగొట్టి ధాన్యాన్ని దోచుకొని పోవుటయే కాక ధాన్యాగార రక్షకుడైన సిపాయిని చంపిన దానాపతితో

నిత్యశివార్చన నెదగెడు నీకు
సత్య సౌశీల్యువై సాగెడు నీకు
యీ నికృష్టపు బుద్ధి యేల నీ కొదవె
మంచి చెడ్డల నీవు మరిచిపోయితివె
పిరికిపందగ నీవు పెరవారి సొత్తు
కొల్లగొట్టగ నీకు నుల్లమెట్లొప్పె
పరుల హింసింపని పరమ శాంతుడవె
కావలి మనిసిని కడతేర్పదగునె? (8.240)

అని కట్టబ్రహ్మన పల్కిన మాటలు గమనార్హం. దానాపతి తన మంత్రియే కాక గురుతుల్యుడు కూడా. అటువంటి దానాపతిని మందలించడం కట్టబ్రహ్మన ధర్మ నిబద్ధతకు కారణం.

ఇదే సందర్భంలో కట్టబ్రహ్మన తన మంత్రియైన దాపతి శివసుబ్రహ్మణ్య పిళ్ళైని రక్షించుకోవడానికి

తమ్ముని బిల్చి తేడిటుల దాల్మిన నాంగ్ల విభుత్త
మాళికిన్
నెమ్మది వ్రాయుమిట్లు తగునేర్పున తప్పిదమెల్ల మాదె రొ
క్కమ్మును ధాన్యమున్ దమకు కావలిసుండిన
సంతనివ్వగా
సమ్మతి గల్గినా మనుచు చాటుము తెల్పు క్షమాపణం
బులన్ (8.244)

అని అనడంలో కట్టబ్రహ్మనలో దానవీరుడే కాదు ధర్మవీరుడూ కనబడతాడు. కట్టబ్రహ్మన క్షమాపణలు చెప్పడంలో ధర్మవీర లక్షణముంది. సాధారణంగా లోకంలో కూతురు తప్పు చేస్తే అది తల్లితప్పు, కొడుకు తప్పు చేస్తే అది తండ్రి తప్పు అని పెద్దలంటుంటారు. దానాపతి గురువైనా, మంత్రిగా రాజైన కట్టబ్రహ్మనకు ఈ సందర్భంలో అతడు పుత్రుతుల్యుడే. కాబట్టి ఆ తప్పు కట్టబ్రహ్మనదే అవుతుంది. అందుకే ఆ క్షమాపణ, కాదు కాదు క్షమాపణల వేడుకోలు. చేసిన తప్పును కప్పి పుచ్చాలనుకునే వాడికంటే ఒప్పుకునేవాడే అసలైన వీరుడు. వాడే ధర్మవీరుడు అనబడతాడు. కట్ట బ్రహ్మన అటువంటి ధర్మవీరుడు.

బానర్‌మాన్ సైన్యం పాంచాల కురిచ్చి కోటను ముట్ట డించాక, యుద్ధం ముగిశాక కట్టబ్రహ్మన ఇతర పాళెయ నాయకుల సహాయసంపత్తి కోసం కోట విడిచి పోవాలను కుంటాడు అందుకు అతని తల్లి అంగీకరించదు. అప్పుడు కట్ట బ్రహ్మన తల్లి ఎదుట చేసిన ప్రతినయందు ధర్మవీర సూర్పి గలదు.

నీవననిట్లు నేనిచట నిల్చిన చావది తప్పునే రిపున్
ఏ విధినైన మార్కొనక నెమ్మిన జూతరె! జ్ఞానహీనులే
చావుకు భీతిగొంచెదరు శౌర్య పరాక్రమ సాహసంబు మా
వూపిరి, సత్స్వతంత్రమున మాధర గాచుట ధర్మమౌ గదే
(9.122)

వైరుల శ్వేత జాతులను పట్టి పరాక్రమ మొప్ప యుద్ధమం
దారని పౌరుషంబు పటుదార్ఢ్యత గల్గిన స్థైర్య ధైర్యముల్
భారతదేశ రక్షణకు పాండ్య ధరిత్రికి తోడు గూర్చుమున్
పోరొనరించి సాహసము బూని ధరన్ వడిగాతు మమ్మరో
(9.123)

ఇందులో అర్మగాంబ ఆలంబన విభావము. ఆంగ్లే యుల కోటముట్టడి, యుద్ధావాతావరణం, సేనాపతి వీరయ్య దేవుని మరణం ఉద్దీపన విభావాలు. స్థైర్యం, ధైర్యం, శౌర్యం, త్యాగాలు అనుభావాలు, ధృతి, ఔత్సు క్యము, గర్వము, ఉగ్రత, వితర్కము మొదలైనవి సంచారి భావాలు. వీటి సంయోగంచే నిష్పన్నమైన ఉత్సాహ స్థాయి భావము ధర్మ ప్రధానమగుటచే ధర్మవీర మనబడును. వీటి ఫలితంగా కట్టబ్రహ్మన ధర్మవీరుడు.

ఇక్కడ కట్టబ్రహ్మన తల్లిమాట కంటే దేశ సౌభాగ్యానికే ప్రాధాన్యమిచ్చాడు. అలాగని అతనికి మాతృభక్తి లేదని కాదు. చూతరె, గదే, అమ్మరో అనే పదాలు అతని మాతృ భక్తికి వ్యంజకాలు. కట్టబ్రహ్మన అప్పుడు అలా కోటను విడిచి పెట్టడం వల్ల చారిత్రకంగా కొంత అపవాదుకు లోనయ్యాడు. కవి ఆ అపవాదును తన రచన ద్వారా తొలగించాడు. వ్యక్తి నిష్ఠకంటే సామాజిక నిష్ఠ గొప్పది. అంటే వ్యక్తి ధర్మం కంటే దేశధర్మం గొప్పదని ఈ సందర్భంగా తేలే సారాంశం.

ఈ విధంగా ఈ కావ్యంలో 'ధర్మయుతమైన కర్మనే ఆచరించాలి' అనే సందేశం చాలా చోట్ల దర్శనమిస్తుంది. అయితే ఈ సందేశం కథానాయకుడైన కట్టబ్రహ్మన ముఖంగానే కాక ఇతర పాత్రల ద్వారా కూడా ప్రత్యానుగా, పరోక్షంగా వెల్లడవడం గమనించవచ్చు. ఉదాహరణకు బళ్ళారి ప్రభువు బాలరాజు వద్దకు పంపే సందర్భంలో

'భటుడు నెడదలోన ప్రభు దుష్టబుద్ధికి
నొచ్చుకొనుచు నిలువనోపలేక
కదలిపోయి వేగ కడుదీన వదనుడై
బాలరాజు తోడ పలికెనిట్లు' (2.20)

అని కవి తెలియచేసిన పద్యం గమనార్హం. ఇక్కడ తన ప్రభువు దుష్టబుద్ధి గలవాడైనా భటుడు తన వృత్తి ధర్మాన్ని అనుసరించాడు. తనకు ఇష్టం ఉన్నా లేక పోయినా ప్రభువు ఆజ్ఞను పాటించడం సేవకుని విధ్యుక్త ధర్మం కదా! అలాగే ఈ భటుడు బళ్ళారి ప్రభువు ఆజ్ఞను శిరసావహించాడు. అదే విధంగా డబ్ల్యు. సి జాక్సన్ దగ్గర పని చేసే గోపాలయ్య కట్టబ్రహ్మనతో

'పూర్వము మీ ప్రాపు - బొందిన యేను
మీ యుప్పదిని పెంపు - మీరితినయ్య
గ్రామాధికారిగా - కరణీక మొసగి
ఆ వృత్తిలో మిమ్ము నలరించినాడ
మీ పుణ్యమున నేను - మీ యండలోన
చక్కని బ్రతుకును సాగించినాను
కారణాంతరమున కదలి మీ నుండి
ఇట రామలింగాఖ్య - పటు విలాసాన
బ్రతుకది చెడనుండి బ్రతుకీడ్చు చుంటి
ఈ పరాసుల చెంత నెంగిలైయుంటి'

(7.206)

అని అనడంలో గోపాలయ్యకున్న ధర్మాధర్మ విచక్షణ జ్ఞానం బోధ పడుతుంది. అధర్మ వర్తనులైన ఆంగ్లేయుల చెంత ఉద్యోగం గోపాలయ్య మన: క్షోభకు కారణమని భావించవచ్చు.

ద్వితీయ ఖండంలో ఆదిబొమ్ము బోధనలను విని దొంగల మనస్తత్వంలో మార్పు వస్తుంది. 'ప్రజను హింస చేసి బ్రతుకు జీవితమెల్ల ఆత్మహాని' (2.189) అని వాళ్ళు తెలుసుకుంటారు. అందుకు వాళ్ళు ఆదిబొమ్ముతో

'నేటి నుండి మేము నిత్య సత్యవ్రత
నియమ ధర్మవృత్తి నెన్నుకొనుచు
కాయకష్టమూని ఘనముగ జీవింతు
మవని లోన మిమ్ము మదిని నిలిపి' (2.188)

అని ప్రతిజ్ఞ చేస్తారు. దీన్ని కావ్యార్థ సిద్ధిగా భావించ వచ్చు. 'ఎవరి వృత్తి ధర్మాన్ని వారు సక్రమంగా నిర్వర్తిం చాలి' అని ఈ కావ్యం మనకిచ్చే సందేశం. దీనికి మరొక ఉదాహరణ.

'క్రౌర్యమనెద బొంగ క్రోధంబు కన్నుగప్ప
ఏ విధంబున నీతిని నిహముబాప
వలయునని శిక్షింపబరగితిటుల
అఘమతుండైన వైస్రాయి యానతిగని'

(9.448)

అని బానర్‌మాన్ కావ్యాంతంలో అనుకోవడం పై విషయాన్నే బలపరుస్తుంది. కాని యెట్టప్ప, తొండమాన్‌లు అందుకు విరుద్ధం. అందుకే వారు చరిత్ర హీనులయ్యారు. కట్ట బ్రహ్మన శాశ్వత కీర్తివంతుడయ్యాడు తను చేసిన ధర్మకార్యాచరణ వల్ల ఈ విధంగా కవి

'ధర్మార్థ కామమోక్షేషు వైచక్షణ్యం కళాసుచ
కరోతి కీర్తిం ప్రీతిచ సాధుకావ్య నిషేవణం'

అనే కావ్య లక్షణ మర్యాదననుసరించి చతుర్విధ పురుషార్థాలలో ధర్మానికి ప్రాధాన్యమిచ్చి 'కట్ట బ్రహ్మన చరిత్ర' కావ్యాన్ని ధర్మతత్త్వ ప్రతిపాదకంగా, ధర్మ తత్త్వ వ్యాఖ్యాన ప్రాయంగా రచించి కృతకృత్యులయ్యారని నిస్సంశయంగా చెప్పవచ్చు.

ఉపయుక్త గ్రంథసూచి :

1. అరిగజ సింహ వీరపాండ్య కట్టబ్రహ్మన చరిత్ర - నల్లదీగ శ్రీనివాసాచార్యులు
2. మనుస్మృతి - నల్లందిఘళ్ లక్ష్మీనరసింహాచార్యులు (వ్యాఖ్య)
3. 'సనాతన ధర్మము - దాని విశిష్టత', స్వామి ముకుందానంద.

❖ ❖ ❖